

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ
З ДИСЦИПЛІНИ “ГІГІЄНА ТА ЕКОЛОГІЯ”
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІІ КУРСУ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
(другий (магістерський) рівень вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальність 221 «Стоматологія»)**

1. Гігієна як наука, її мета, зміст, задачі, зв'язок з іншими науками.
2. Профілактика, її види. Значення знань гігієни для лікаря, зокрема лікаря-стоматолога.
3. Основні етапи розвитку гігієни. Роль М. Петтенкофера, В.А. Субботіна та інших вчених у становленні науково-експериментального етапу розвитку гігієни.
4. Розвиток гігієни в Україні та найвидатніші її представники.
5. Історія становлення і розвитку кафедри загальної гігієни з екологією ЛНМУ імені Данила Галицького. Львівська наукова школа. Основні напрямки наукових досліджень кафедри.
6. Визначення поняття “здоров'я”. Вплив факторів навколишнього середовища на здоров'я людини та її стан, пов'язаний зі здоров'ям.
7. Класифікація методів гігієнічних досліджень. Методи дослідження стану довкілля та його впливу на здоров'я людини.
8. Сонячна радіація, її гігієнічне значення.
9. Основні види біологічної дії різних складових сонячного спектру. Профілактика гіперінсоляції, “сонячного голодування”.
10. Біологічна дія інфрачервоного і видимого випромінювання Сонця. Методи та одиниці вимірювання.
11. Гігієнічна характеристика ультрафіолетової частини сонячного спектру. Методи та одиниці вимірювання ультрафіолетової радіації. Еритемна, фізіологічна та профілактична дози ультрафіолетової радіації.
12. Характеристика основних штучних джерел ультрафіолетової радіації. Застосування їх для профілактики “світлового голодування” і захворювань.
13. Гігієнічне значення природного освітлення. Зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на рівень природної освітленості приміщень. Вплив освітлення на функції зору, стан центральної нервової системи, працездатність.
14. Методи гігієнічної оцінки природного освітлення, показники, оцінка результатів.
15. Гігієнічні вимоги до штучного освітлення приміщень. Методика гігієнічної оцінки штучного освітлення приміщень різного призначення, показники його, оцінка результатів.
16. Гігієнічна характеристика джерел штучного освітлення. Види та системи штучного освітлення. Освітлювальна арматура та її гігієнічна оцінка.
17. Гігієнічне значення температури повітря і радіаційної температури.
18. Гігієнічне значення вологості повітря, принцип визначення. Гігієнічні. Нормативи

у приміщеннях різного призначення.

19. Гігієнічне значення руху повітря в приміщенні та населеному пункті. Гігієнічне значення “Роза вітрів”.
20. Поняття про мікроклімат. Вплив дискомфортного (охладжувального та нагрівного) мікроклімату на теплообмін людини та її здоров’я.
21. Гігієнічні вимоги до мікроклімату житлових і громадських приміщень, вплив на організм і методи оцінки.
22. Теплообмін організму з навколишнім середовищем. Шляхи віддачі тепла організмом при різних температурних умовах, вологості та швидкості руху повітря.
23. Фізіологічні зміни в механізмах терморегуляції при охолоджувальному мікрокліматі. Профілактика захворювань.
24. Фізіологічні зміни в механізмах терморегуляції при нагрівному мікрокліматі. Профілактика захворювань.
25. Атмосферний тиск, його зміни та їх вплив на організм людини. Профілактика гірської та висотної хвороби.
26. Погода. Фактори, які формують та характеризують погоду. Медичні класифікації погоди.
27. Клімат і фактори, що його формують та характеризують. Характеристика і класифікація клімату з гігієнічних позицій.
28. Акліматизація, фази акліматизації.
29. Хімічний склад атмосферного повітря, гігієнічне значення окремих його складових. Роль автотранспорту у забрудненні атмосферного повітря, заходи профілактики.
30. Джерела забруднення атмосферного повітря. Вплив забрудненого повітря на здоров’я населення та санітарні умови життя.
31. Урбанізація як соціально-гігієнічна проблема, позитивні та негативні наслідки.
32. Природна та штучна вентиляція. Гігієнічне значення вентиляції приміщень.
33. Гігієнічне значення води, вплив якості води та умов водопостачання на здоров’я населення, санітарні умови життя.
34. Класифікація джерел водопостачання, їх характеристика. Інфекційні захворювання, що передаються через воду. Особливості водних епідемій і спалахів, їх профілактика.
35. Вода як етіологічний фактор захворювань неінфекційної природи, у т.ч. порушень формування та стану зубо-щелепного апарату.
36. Гігієнічне значення фтору питної води. Умови виникнення карієсу, ендемічного флюорозу, профілактика.
37. Захворювання, спричинені особливостями макро- та мікроелементного складу води.
38. Гігієнічне значення фтору, вплив недостатнього вмісту його та деяких інших мікроелементів у воді на виникнення карієсу, ендемічного зубу та інших захворювань.
39. Гігієнічні вимоги до води питної, призначені для споживання людиною (ДСанПіН 2.2.4-171-10, 2010 р.).

40. Органолептичні показники питної води за ДСанПіН 2.2.4-171-10, 2010 р., їхнє гігієнічне значення.
41. Показники епідемічної безпеки питної води.
42. Санітарно-хімічні показники безпечності та якості питної води.
43. Радіаційні показники безпечності та якості питної води.
44. Показники фізіологічної повноцінності мінерального складу питної води.
45. Методи кондиціонування якості води. Коагуляція, відстоювання, фільтрація, знезараження води.
46. Фторування води як гігієнічна проблема. Взаємодія стоматологічної та санітарно-гігієнічної служби в питаннях, пов'язаних з впровадженням та реалізацією фторування води та вивченням його протикарієсної ефективності.
47. Забруднення води водою хімічними речовинами.
48. Санітарний нагляд за водопостачанням населених міст. Зони санітарної охорони джерел централізованого водопостачання
49. Гігієнічне значення ґрунту. Джерела забруднення ґрунту та його самоочищення. Забруднення ґрунту агрохімікатами, заходи його попередження.
50. Процеси та показники самоочищення ґрунту..
51. Принципи очистки населених місць. Системи та споруди для тимчасового зберігання, видалення, знешкодження та утилізації твердих відходів.
52. Теорії харчування, функції їжі та види харчування.
53. Поняття раціональне харчування, принципи раціонального харчування. Принципи харчування людей різних за віком груп, професій, спортсменів. Особливості харчування студентів.
54. Значення раціонального харчування для формування зубощелепного апарату, мінералізації зубів та профілактики стоматологічних захворювань.
55. Групи працездатного населення в залежності від фізичної активності. Поняття про коефіцієнт фізичної активності.
56. "Норми фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах та енергії" (2017 р.).
57. Фізіолого-гігієнічне значення білків у харчуванні, потреби організму в них, основні їх джерела.
58. Фізіолого-гігієнічне значення жирів у харчуванні, потреби в них. Харчові жири тваринного і рослинного походження.
59. Фізіолого-гігієнічне значення вуглеводів у харчуванні, потреби в них, основні їх джерела.
60. Класифікація вуглеводів. Поняття про глікемічний індекс.
61. Функції клітковини, добова потреба.
62. Фізіолого-гігієнічне значення вітамінів у харчуванні, потреби в них, основні джерела надходження.
63. Причини розвитку вітамінної недостатності. Основні симптоми недостатності вітаміну В1, В2, С, РР.
64. Критерії оцінки енергетичної та вітамінної адекватності харчування.
65. Мінеральні солі (кальцій, залізо, фосфор та інші), їх фізіолого-гігієнічне значення, потреби в них. Основні джерела макро-та мікроелементів.

66. Причини недостатності мінеральних речовин в організмі. Демінералізуючі чинники.
67. Класифікація аліментарних захворювань.
68. Зв'язок харчування з виникненням та розвитком основних стоматологічних захворювань.
69. Гігієнічне значення харчових речовин (білків, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів), продуктів харчування у профілактиці стоматологічних захворювань. Харчові карієсогенні чинники.
70. Поняття про харчовий статус, різновиди, методика оцінки.
71. Методики визначення енерговитрат людини та потреб в основних нутрієнтах.
72. Методи гігієнічної оцінки адекватності харчування.
73. Методика медико-гігієнічного вивчення харчування окремої людини та колективів.
79. Кількісна та якісна повноцінність харчування. Поняття про збалансованість раціону. Методика оцінки харчового раціону за меню-розкладкою.
80. Харчова та біологічна цінність харчових продуктів рослинного походження: злаки, бобові, овочі, фрукти, ягоди, використання в раціональному харчуванні.
81. Харчова та біологічна цінність продуктів тваринного походження (молока та молочних продуктів, м'яса та м'ясних продуктів, риби та рибних продуктів), їх гігієнічна оцінка.
82. Харчові добавки, біологічно-активні добавки. Поняття про генетично-модифіковані продукти.
83. Лікувально-профілактичне харчування, його значення. Різновиди, раціони.
84. Харчові отруєння, визначення поняття, класифікація, заходи їх профілактики.
85. Бактеріальні харчові токсикоінфекції, етіологія, патогенез, умови виникнення, заходи профілактики.
86. Бактеріальні харчові інтоксикації, етіологія, патогенез, умови виникнення, заходи профілактики.
87. Харчові отруєння продуктами, отруйними за своєю природою і продуктами, які набули отруйних властивостей при певних умовах, заходи профілактики.
88. Шляхи забруднення харчових продуктів. Харчові отруєння домішками хімічних речовин, що знаходяться у продуктах харчування. Профілактика.
89. Мікотоксикози, заходи профілактики.
90. Дієтичне харчування при лікуванні стоматологічних захворювань.
92. Аліментарна профілактика основних стоматологічних захворювань (карієсу і некарієзних уражень зубів).
93. Медико-гігієнічне обслуговування дітей та підлітків. Сучасне уявлення про акселерацію. Поняття про біологічний та календарний вік.
94. Методика комплексної оцінки стану здоров'я дітей і підлітків. Основні критерії здоров'я.
95. Основні критерії здоров'я. Стоматологічне здоров'я дітей та підлітків. Розподіл дітей і підлітків за групами здоров'я.
96. Чинники, що формують здоров'я дітей та підлітків, їх характеристика.
97. Фізичний розвиток як провідний показник стану здоров'я. Основні показники та

регіональні стандарти фізичного розвитку.

98. Шкільна зрілість. Поняття про режим дня, його типи. Види діяльності.

99. Методика гігієнічної оцінки режиму дня, розкладу уроків, організації проведення уроку в школі..

100. Гігієнічні вимоги до планування, обладнання та утримання сучасних навчально-виховних та оздоровчих установ для дітей та підлітків.

101. Навчальні меблі, основні розміри, правила підбору меблів та розсаджування учнів у класі з метою профілактики порушень постави та зору.

102. Гігієнічні вимоги до організації та проведення уроків фізичного виховання та трудового навчання у школах і навчальних закладах нового типу (гімназії, ліцеї, коледжі).

103. Гігієнічні вимоги до розміщення лікарні в населеному пункті. Вимоги до земельної ділянки та її планування. Функціональне зонування лікарняної ділянки.

104. Порівняльна гігієнічна характеристика сучасних систем забудови лікарень.

105. Інфекції пов'язані з наданням медичної допомоги, умови, що призводять до їх виникнення та їх негативні наслідки. Методи і засоби профілактики. (Наказ № 1614 від 03.08.2021 р. «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах (зкладах надання соціальних послуг) соціального захисту населення».)

106. Гігієнічні вимоги до площі, кубатури палат, їх наукове обґрунтування. Вимоги до орієнтації вікон палат, мікроклімату, повітряного середовища, освітлення, опалення, вентиляції, шумового режиму.

107. Гігієнічна оцінка палатної секції, вимоги до набору приміщень, призначення кожного з них.

108. Стоматологічна поліклініка. Гігієнічні вимоги до облаштування і експлуатації відділень терапевтичної, хірургічної і ортопедичної стоматології та зуботехнічної лабораторії.

109. Гігієнічні основи організації санітарно-протиепідемічного режиму в стоматологічних лікувально-профілактичних закладах. Профілактика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги.

110. Гігієнічні вимоги до стоматологічного устаткування, інструментарію, правила його утримання та знезараження.

111. Методи об'єктивного контролю за дотриманням гігієнічних умов в стоматологічних закладах.

112. Гігієнічна характеристика палатної секції, вимоги до набору приміщень, призначення кожного з них.

113. Гігієнічні вимоги до планування приймальних відділень лікарень. Особливості прийому інфекційних хворих, дітей, породіль. Значення планування і режиму експлуатації приймальних відділень лікарень.

114. Гігієнічні вимоги до планування, обладнання та режиму експлуатації інфекційного відділення лікарні. Особливості планування боксів, напівбоксів в інфекційних, дитячих відділеннях лікарні.

115. Праця як соціально-гігієнічна проблема. Поняття про роботу і працю. Фізична і розумова праця. Втома та перевтома, профілактика перевтоми.

116. Виробничі шкідливості і професійні захворювання. Класифікація виробничих шкідливостей.
117. Фізіологічні зрушення при фізичній і розумовій праці. Гігієна розумової праці. Втома і перевтома. Основи профілактики перевтоми.
118. Фізіолого-гігієнічні особливості умов праці медичних працівників стоматологічних спеціальностей.
119. Важкість та напруженість праці, критерії, що їх характеризують, використання для регламентації умов праці.
120. Гігієна праці медичного персоналу стоматологічних закладів. Специфіка впливу шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища на лікаря-стоматолога, профілактика.
121. Професійні і професійно-зумовлені захворювання лікарів стоматологів.
122. Вимушене положення тіла і перенапруження окремих груп м'язів як професійна шкідливість. Профілактика захворювань, що спричиняються вимушеним положенням тіла у роботі лікаря-стоматолога та зубного техника.
123. Пил як виробнича шкідливість, джерела його утворення, дія пилу на організм в залежності від складу, концентрації, дисперсності, форми пилових частинок. Профілактика шкідливої дії пилу на організм в умовах зубо-технічних лабораторій стоматологічних поліклінік.
124. Хімічні фактори виробничого середовища в роботі стоматолога та зубного техника (ртуть, свинець, полімерні матеріали та інше). Захворювання, що ними викликаються, заходи профілактики.
125. Принципи гігієнічного нормування хімічних речовин. Визначення поняття ГДК шкідливої хімічної речовини.
126. Поняття про токсичність і небезпечність речовин. Поняття про кумуляцію і її види. Віддалені ефекти.
127. Поняття про комбіновану, комплексну та поєднану дію шкідливих факторів. Особливості їхньої дії на організм лікаря-стоматолога і зубного техника..
128. Біологічні фактори, бактеріальне забруднення повітря і інструментарію в стоматологічному стаціонарі, профілактика їх шкідливої дії.
129. Шум як виробнича шкідливість, його фізична характеристика, вплив на організм людини. Загальні принципи нормування шуму на виробництві, зокрема на робочому місці стоматолога в умовах стоматологічної поліклініки (кабінету).
130. Профілактика "шумової" хвороби та інших захворювань, що викликаються дією чинників хвильової природи на організм в умовах лікувально-профілактичних закладів, зокрема стоматологічного профілю.
131. Вібрація як виробнича шкідливість, вплив на організм, заходи профілактики, зокрема на робочому місці лікаря-стоматолога..
132. Виробничі отрути, шляхи надходження їх в організм. Патологія, що спричиняється їх дією.
133. Гострі і хронічні професійні отруєння. Виробничі отрути в роботі лікаря-стоматолога та зубного техника.
134. Мікроклімат на виробництві. Захворювання, що спричиняються дією несприятливих мікрокліматичних умов на організм. Загальні принципи нормування

мікроклімату в виробничих приміщеннях.

135. Засоби індивідуального захисту від шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища в кабінетах терапевтичної стоматології, стаціонарах хірургічної та ортопедичної стоматології, зуботехнічних лабораторіях.

136. Гігієнічні засади здорового способу життя. Особиста гігієна як галузь гігієнічної науки, її зміст та значення для збереження і зміцнення здоров'я в сучасних умовах.

137. Гігієна тіла та ротової порожнини. Сучасні засоби догляду за порожниною рота (зубні щітки, пасти, еліксири тощо), вимоги до матеріалів їх виготовлення та готових виробів, їх гігієнічна оцінка.

138. Значення і шляхи профілактики гіпокінезії в сучасних умовах. Гігієнічні вимоги до місць занять фізичною культурою.

139. Загартування як елемент особистої гігієни. Принципи загартування.

140. Гігієнічне значення режиму дня. Гігієна відпочинку і сну.

отруйними токсичними речовинами.

141. Психогігієна як наука. Предмет і основні завдання психогігієни.

142. Біологічні ритми, їх вплив на стан здоров'я людини. Характеристики біологічних ритмів, їх класифікація.

143. Десинхроноз, його види, причини виникнення, профілактика.

144. Медико-соціальні проблеми, значення, шляхи та засоби профілактики шкідливих звичок.

145. Гігієна розумової праці.

146. Гігієна одягу та взуття. Гігієнічні вимоги до матеріалів для їх виготовлення.

147. Поняття про іонізуюче випромінювання, дози і одиниці їх вимірювання. Якісна та кількісна характеристика іонізуючих випромінювань та їх джерел.

148. Класифікація іонізуючих випромінювань за природою та походженням.

149. Біологічна дія іонізуючих випромінювань. Сучасні уявлення про її механізми, умови від яких вона залежить, її особливості.

150. Умови, що визначають радіаційну небезпеку при роботі з радіонуклідами та іншими джерелами іонізуючих випромінювань.

151. Особливості радіаційної небезпеки і захисту персоналу при роботі з відкритими джерелами іонізуючих випромінювань в лікувально-профілактичних закладах.

152. Особливості радіаційної небезпеки і захисту персоналу при роботі з закритими джерелами іонізуючих випромінювань.

153. Вимоги до розміщення, улаштування, організації роботи рентгенстоматологічного кабінету.

154. Радіаційна безпека пацієнтів та персоналу при рентгенологічних дослідженнях у стоматології. Принципи радіаційної безпеки.

155. Основні види променевих уражень організму, умови їх виникнення, заходи профілактики.

156. Поняття про надзвичайні ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням, масштабами, швидкістю розвитку.

157. Природні катастрофи, антропогенні катастрофи.

158. Хімічні катастрофи, ядерні аварії.

159. Екологічні та медичні наслідки катастроф.

160. Екологічні та медичні наслідки катастроф.
161. Особливості організації та проведення санітарно-гігієнічних заходів в надзвичайних ситуаціях і бойовій обстановці.
162. Гігієна польового розміщення військ та населення.
163. Закриті фортифікаційні споруди (сховища), їх призначення і влаштування.
164. Основи організації та проведення санітарного нагляду і медичного контролю за водопостачанням особового складу Збройних сил України у польових умовах.
165. Санітарний нагляд за повноцінністю і безпечністю харчування особового складу сухопутних військ у польових умовах.
166. Гігієнічні заходи захисту особового складу військ при роботі з отруйними токсичними речовинами.

Перелік практичних завдань до ІСПИТУ з дисципліни «ГІГІЄНА ТА ЕКОЛОГІЯ»

1. Визначити показники мікроклімату у приміщенні (принцип, навести приклад).
2. Визначити просторовий температурний режим у навчальній кімнаті (принцип, навести приклад).
3. Накреслити (побудувати) «розу вітрів» за наведеними показниками повторюваності вітрів, обрати земельну ділянку для розміщення лікарні у населеному пункті.
4. Визначити індивідуальну еритемну дозу УФ опромінення біологічним методом (принцип).
5. Визначити профілактичну та фізіологічну дозу УФ опромінення (принцип методу).
6. Провести санацію повітря у приміщенні за допомогою УФ опромінювача, оцінити ефективність (алгоритм).
7. Визначити й оцінити кут падіння світлових променів на робоче місце в навчальній аудиторії (алгоритм, навести приклад).
8. Визначити й оцінити кут отвору (кут, що характеризує межі небосхилу, який безпосередньо освітлює досліджуване місце) (алгоритм, навести приклад).
9. Визначити світловий коефіцієнт у навчальній аудиторії (алгоритм, навести приклад).
10. Визначити коефіцієнт природньої освітленості у приміщенні (алгоритм, навести приклад).
11. Визначити штучну освітленість у навчальній аудиторії методом «ват» (принцип методу, навести приклад).
12. Визначити фактичну кратність повітрообміну у приміщенні за вмістом вуглекислого газу (алгоритм, навести приклад).
13. Визначити необхідну кратність повітрообміну у приміщенні за вмістом вуглекислого газу (алгоритм, навести приклад).
14. Визначити вміст фтору у воді (принцип методу, алгоритм), вказати рекомендовану кількість фтору у питній воді для різних кліматичних районів.

15. Визначити індивідуальні добові енерговитрати найпростішим методом.
16. Визначити індивідуальні потреби у вуглеводах.
17. Визначити індивідуальні потреби у білках.
18. Визначити індивідуальні потреби у жирах.
19. Визначити адекватність харчування за меню - розкладкою (алгоритм дій).
20. Визначити індивідуальний Індекс маси тіла, за його значенням оцінити адекватність харчування.
21. Визначити свою ідеальну масу тіла за формулою Брока, зіставити з фактичною, дати оцінку.
22. Визначити індивідуальний харчовий статус (алгоритм).
23. Дії лікаря при розслідуванні харчового отруєння.
24. Дати рекомендації щодо профілактики харчових отруєнь мікробного та немікробного походження.
25. Визначити календарний вік дитини в день обстеження, оцінити її фізичний розвиток дитини за методом шкал регресії.
26. Скласти графологічну схему ергономічних показників важкості та напруженості трудового процесу лікарів у лікувальних закладах стоматологічного профілю.
27. Визначити клас умов праці за важкістю, напруженістю, шкідливістю і небезпечністю.
28. Визначити (обрати) місце розташування земельної ділянки у населеному пункті для будівництва стоматологічного закладу.
29. Провести обстеження санітарно-гігієнічних умов у лікарняній палаті стоматологічного відділення (алгоритм виконання):
 - а) визначити параметри мікроклімату, зазначити гігієнічні нормативи;
 - б) визначити параметри якості повітря, зазначити гігієнічні нормативи;
 - в) визначити параметри природного і штучного освітлення, зазначити гігієнічні нормативи.
30. Провести демеркуризацію приміщень стоматологічного закладу (алгоритм).
31. Провести обстеження дотримання санітарно-гігієнічних умов у харчоблоці лікарні (алгоритм).
32. Алгоритм проведення гігієнічної обробки рук медичного персоналу.
33. Скласти структурно-логічну схему «Засоби і предмети догляду за ротовою порожниною».
34. Визначити гігієнічний індекс зубів, оцінити (алгоритм, приклад).
35. Скласти схему «Методи і засоби здорового способу життя».

Завідувач кафедри

доц. Сибірний А.В.